

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane.

Kos XLII. — Izdan in razposlan dne 12. oktobra 1871.

112.

Postava od 7. julija 1871,

o preskuševanju in rokovnem (perijodičnem) pregledovanju parnih kotlov.

S privolitvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem tako :

§. 1.

Kotle parnike preskušavajo in od časa do časa pregledujejo — kakor dotičniki rajši hočejo, — ali komisar preskuševalec, katerega postavi državno oblastvo, ali, — kjer je rabnik parnega kotla ud družbe v ta namen napravljene, — uradno za tako delo potrjeni organi te družbe, in sicer po dotičnih ukazih in popisih.

Listi, ki jih le-ti društveni organi izdajo o preskušnji ali pregledu parnega kotla, naj veljajo toliko, kolikor enakšna potrdila državnih organov.

To, kar raziskujoči organi ob preskuševanju ali pregledovanju parnih kotlov ukažejo, treba je brezuporno storiti.

§. 2.

Za preskus kotla parnika po uradno postavljenem preskuševalcu in za obletne preglede je treba po velikosti kurilne ploskve opraviti takse, ustanovljene, kakor se tu-le vidi :

Kurilna ploskev	Kvadratnih črevljev	Prekusnina	Preglednina
izpod	25	5 gld.	1 gld.
od	25—100	10 „	2 „
od	100—500	15 „	3 „
čez	500	20 „	4 „

Kadar se skup drži po več parnikov, kateri se vsak za se kurijo in lahko vsak posebej rabijo, naj se zgornje pristojbine za vsak kotel posebej opravijo.

§. 3.

Določila o tem, kako naj se parni kotli delajo, postavljajo, preskušujejo in od časa do časa pregledujejo, ter sploh vsa druga določila, namenjena ubraniti, da se kotli parniki ne razpočijo, izdadé se ukazoma.

§. 4.

Ta postava pride v moč tri mesece po svojem razglasu.

Isti čas mine moč ministerskêga ukaza od 1. septembra 1866 (Drž. zak. št. 107).

§. 5.

Zvršiti to postavo se naročuje trgovinskemu ministru in ministru notranjih rečij.

V lšl-u, dne 7. julija 1871.

Franc Jožef s. r.

Hohenwart s. r.

Schäffle s. r.

113.

Ukaz trgovinskega ministerstva v dogovoru z ministerstvom notranjih stvarij od 7. julija 1871,

o branilnih naredbah, da se ne bi kotli párniki razpokávali.

V zvrševanje postave od 7. julija 1871 se ukazuje tako :

§. 1.

Za kotle párnike se v zmislu tega ukaza smatrajo vse tiste posode, ki rabijo v to, da tekočine izpremínjajo v sopare, katere imajo večji nápon nego tisk atmosferičnega zraka.

§. 2.

Voliti gradivo (materijal), določati, kako bodi gradivo močno, potem kako se napravljajo in dogotavljajo kotli párniki, to se na njegovo odgovornost prepušča tistemu, kdor jih dela. Samo sploh prepovedano je, litíno (lito železo) in médeno (mesingasto) pločevíno (pleh) rabiti kotlom párnikom v straníce ter v ceví za ogenj in vrenje; a dovoljeno je, iz médene pločevine ceví za ogenj in vrenje delati do 4 dunajskih palcev v premérniku debele.

K stranícám se v zgornjem zmislu ne štejejo: parne kupole, okrovi zaklopnícám (ventilom), pokrovi odprtíni, skozi katero se more v kotel priti, osprédja na cevéh za vrenje, pokrovi čistílnih odprtín, stolpáste (štuláste) ceví ter njih pokrovi, a stolpáste ceví samo tedaj ne, kadar jih niti ne objemlje kotlovo obzidje niti se jih ne dotičejo ogenj ali razžarjeni plini.

Da se napravam posebnih kotlov litína rabi v druge, a ne v poprej imenovane opravne dele straníc, to more trgovinsko ministerstvo ob vsacem slučaji posebe dovoljevati v dogovoru z ministerstvom za notranje stvari.

Vlogam o tem je vselej pridati dotičnih kotlov ter napravnih delov načrtke, zgotovljene v povedanem merílu ali popisane z dotičnimi merami.

O kotlih, dobljenih iz inostranskega, odgovornost zadeva tudi tistega, kdor jih rabi.

§. 3.

Na vsacem kotlu párniku naj bode naslednje opravno orodje, ter da je to orodje vedno trdno in dobro, skrbeti je tistemu, kdor kotel rabi:

a) konči (vsaj) po ena ostrážna zaklopnica, in ako ima kotel párnik nad 25 dunajskih kvadratnih črevljev kurilne ploskve, konči po dve ostrážni zaklopnici.

Teh zaklopníc obtežilo naj se ujema sè soparnim napónom, za katerega je kotel preskušen, ter na stalnih kotlih parnikih jih je smeti obteževati samo z utežmi, in to tako, da ob posredstvenem obtežilu deluje teža na izkrajnjem konci navôra. Pri tehtnicah na zmet naj maksimalni nápon zmetí bode omejen primerno k maksimalnemu napónu sopare ;

b) konči po eden pravičen ter vedno in trdno gotov manometer, na čegar lestvici (razdelbi) je razločno zaznamenati maksimalni nápon sopare, do katerega se dotični kotel sme rabiti, in ta manometer bodi tako narejen, da se nanj dá napraviti kontrolni manometer ;

c) konči po ena za trdno gotova naprava, katera kotel z obilo vodo zaklada, in katera tam, kjer je njeno ustje vanj, ima samodejno zaklopnico, da voda ne more iz kotla utekati.

Ako je več kotlov mej saboj združenih (zvezanih), tedaj je vsem dovolj samo ena taka naprava z eno vodonosno cevjó; a vendar je treba, da ima vsak kotel svoje grlo, na katerem je poleg zapórnice tudi še samodejna zaklopnica ;

d) konči po dve rabni napravi, s katerih se dá videti, doklé v kotlu voda seza, in kateri kažeta samostojno vsaka zá-se.

Konči ena teh dveh naprav naj razločno zaznamenáva najnižje, dotičnemu kotlu smétno (dopustno) stanje vode, katero vselej bodi tako visoko, da tudi v premičnih kotlih z ozirom na njih majanje voda še zmirom dovolj pokriva najvišjo ploskev, katere se ogenj dotiče.

Zgornja določila ne veljajo napravam za sušilo sopare ali za njeno močnejše razgrevanje.

Kotli párniki, držéči po menj nego po 1½ dunajsko vedro ali po 2·7 dunajskih kubičnih črevljev, svobodni so ostrážnih naredeb, povedanih za b), c) in d).

§. 4.

Nobenega kotla párnika, držéčega nad 1½ dunajsko vedro ali 2·7 dunajskih kubičnih črevljev, bodi si napravljen na tozemskem ali na inostranskem, nij smeti na odgovornost tistega, kdor ga upotrebljava, rabiti poprej, dokler nij tako preskušen, kakor propisuje ta ukaz, ter s to preskušnjo potrjen, da je dober.

To preskušnjo more, kakor si stranke same izvolijo, opravljati ali kdo izmej uradno postavljenih preskuševálnih komisarjev, katerih imena in prebivališča poleg okraja, njim odkazanega, razglasi politična deželna oblast, ali — če je tist, kdor kotel rabi, pravi družabnik tacega društva, ki ga je država upravičila čuti nad rabo kotlov párnikov — tedaj morejo po določilih postave od 7. julija 1871 — to delo opravljati uradno pooblaščeni organi tega društva.

Preskušnja, naj jo opravljajo uradni ali zasebni (privatni) organi, treba da bode vselej že predno se kotel vzida ali obloží, in da se godí po propisih o uradnem preskuševanju.

Poskusni tisk, ki ga je o tej priliki napraviti, naj v kotlih párnikih, katere bode rabiti do resničnega soparnega napóna dveh atmosfer, bode dvakrat tolik, a v kotlih, katere

bode rabiti ob višjem soparnem napónu, enkrat in za polovico tolik, kolikoršen je največji smétni tisk, pomnožen s tiskom ene atmosfere.

§. 5.

Na vsacem kotlu párniku naj bode zaznamenáno ime tistega, kdor ga je napravil, in leto, katerega je narejen; tudi najvišji dovoljeni mu resnični nápon sopare, vzražen v atmosferah ali funtih na dunajski kvadratni palec, naj se na lahko vidnem kotlovm mestu razločno ter tako zapiše, da kaj časa ostane.

§. 6.

O vsaki kotelski preskušnji se dá potrdilo, katero naj shrani tist, kdor kotel rabi.

§. 7.

Preskus kotla párnika je ponoviti ob teh slučajih:

a) kadar se bistveno izpremeni kotlova sestava;

b) kadar se ob kacem popravljaji premeni več nego 20. del kotlovega površja.

Zaradi tega, ako se izpremené ceví za ogenj do 4 dunajskih palcev premérnika, kotlom s ceví nij treba nove preskušnje;

c) kadar že upotrebljavan stalen kotel gre v kak drug obrten závod na rabo.

Vrhu tega se na izvoljo daje vsacemu, kdor kotel rabi, svoje párnike pod nov kotelski preskus devati, kolikorkrat se mu zdi treba.

Povod in vgodni uspeh ponovljenega kotelskega preskusa je zaznamenáti v prvotno danem potrdilu (§. 6).

§. 8.

Vsak kotel párnik treba konči po enkrat na leto zopet pregledati, ob čemer je paziti, kar se največ more, da se s tem obrát ne ustavlja. Dolžnost je tudi tistemu, kdor kotel rabi, da ob vsaki izpremembi kake zaklópnice ali kacega navóra sproži nov pregled. Te preglede opravlja ali uradni preskuševalni komisar, ali ónim kotelskim rabníkom, kateri so pravi družabniki tacega društva, ki ga je država upravičila čuti nad rabo kotlov párnikov, preglede opravljaajo organi tega društva.

Končni uspeh pregleda je zaznamenáti v prvotno danem potrdilu (§. 6).

Naredbe, katere preiskovalec ukaže, treba vselej izpolnjevati brez upora.

Če je pregledoval uradno postavljeni preskuševalni komisar, tedaj se daje na izvoljo tistemu, kdor kotel rabi, ako se misli okrivíčenega z ukazanimi naredbami, da se pritoži politícnemu deželnemu oblastvu.

Ta pritožba ima ustavljaajo krepost samo tedaj, ako se zaradi kake pretéče opasnosti (nevarnosti) nij do dobrega ustavila kotelska uporaba.

Pritožbe, kadar so, naj oblastva, kar najspešneje mogó, doženó do rešitve.

§. 9.

Kadar se postavlja ali vziduje kak stalen kotel párnik, ali kadar se lokomobila rabi po taciñ krajih, koder stanujejo ljudje, in tudi kadar se kam drugam predeva kotel párnik, ali se bistveno prenarejajo k njemu spadajoče naprave, treba paziti na ognjestražne ter na stavbene propise.

§. 10.

Kotlom párnikom stréč ali nad njimi čút se jemati smejo samo povzdani (zanesljivi) ljudje, kateri so izpolnili 18. leto svoje starosti, in kateri mogó z uradno poverjeno svedočbo dokazati, da so si osvojili sposobnost v strežbo kotlu párniku.

§. 11.

Kdor zve kako opasnost v rabi kotla párnika, vsak je upravičen, ovaditi jo uradnim organom.

Taka ovadba je dolžnost vsem tistim ljudém, kateri kotlu párniku strežejo ali pri njem delajo, ako so pretéčo opasnost kotlovedu rabníku ali njegovim postavljenecem bili sicer povedali, a vsled tega se pot nesreči vendar nij mahoma do dobrega zaprl.

Imenovani ljudje so po veljavnih postavah odgovorni o vsaki kvári, kar bi je bilo s tega, ker so se ognili ovadbe.

Uradni preskuševalni komisar kotlov párnikov treba da na vsako tako ovadbo takój pride na raziskavanje, katerega končni uspeh naj priznani političnemu deželnemu oblastvu, ter če je kotel párnik pod zasebnim (privatnim) nadzorom, tedaj ob enem tudi dotičnemu društvu, pristavlja je mu, kaj naj se naredí. Ako se najde opasnost, naj uradni komisar takój priredi, česar je treba.

§. 12.

Kadar se kotel párnik razpoči, tedaj je njegovemu rabníku dolžnost o tem nemudoma oznaniti najbližjemu ostrážnostnemu (varstvenemu) oblastvu, katero naj takój brez ozira, ali je ta kotel pod državnim ali pod zasebnim nadzorom, to stvar vselej v zajemno postopanje priznani tistemu (uradnemu) preskuševalnemu komisarju, katerega je dotičnemu okraju postavila vlada. Komisar naj ob posebnjih nesrečah, ali če se kaže sumnja o kaznilnem dejanji, priredi, da se preiskave poprimejo nadstojna politična ali sodnja oblastva; a najprvo naj stori vse, česar je treba, da se na trdno postavijo dokazila.

Pred preiskovalne komisije prihodom ter brez njene privolitve se ne sme na kotlu, kakoršen je ali kakor stoji ali leži, ter na stavbah in napravah, katere je zadel rázpok, nič izpremeniti, ako se to morebiti neogibno treba ne zdi zato, da se ljudje otmó kaki opasnosti, kar se tiče zdravja ali života, ali da se odvrnejo poznejše nezgode, ali da se odpre občilo na kaki železnici ali na javni cesti.

§. 13.

Prestopki zgornjih propisov, ako ne spadajo pod občni kazenski zakon, kaznili se bodo po ministerskem ukazu od 30. septembra 1857 (Drž. zak. št. 198) z globo do sto goldinarjev avstr. veljave ali sè zaporom do štirinajst dni.

Ta ukaz pride v moč tri mesece po svojem razglasu.

Schäffle s. r.

114.

Ukaz ministra za bogočastje in uk od 5. oktobra 1871,

s katerim se z nekimi izpremembami na Bukovinsko vojvodino razteza ukaz od 12. julija 1869 o izobraževalnicah učiteljev in učiteljic, potem ukaz od 15. novembra 1869 o preskušnjah učiteljev na ljudskih in meščanskih učilnicah.

Veljaven Bukovinski vojvodini.

Po doprašbi deželnega učilniškega svetovalstva v Bukovini se mi je zazdelo ministerski ukaz od 12. julija 1869 (Drž. zak. št. 131) o izobraževalnicah učiteljev in učiteljic, potem ministerski ukaz od 15. novembra 1869 (Drž. zak. št. 168), s katerim so bila razpisana določila o preskušnjah učiteljev na ljudskih in meščanskih učilnicah, na Bukovinsko vojvodino raztegniti s temi izpremembami:

- a) Preskuševalni komisiji (§. 2 v ukazu) se v stojališče odločajo tudi Črnovice;
- b) na mesto preskušnine o nemškem jeziku (§. 19, sub 1) naj stopi preskušnina „učni jezik.“

Ob enem se mi je določiti zazdelo, da do zdaj dobljene svedočbe o učiteljski sposobnosti v nesamostojne spodnje realke upravičajo k službi na meščanskih učilnicah, potem da je svedočbe o malih ali glavnih učilnicah smatrati za enake svedočbam o učiteljski sposobnosti v splošne ljudske učilnice, ter svedočbe o sposobnosti podružnega učitelja v malih ali glavnih učilnicah za enake svedočbam zrelosti.

Jireček s. r.